

A Fővárosi Ítéltábla a Botond és Társai Ügyvédi Iroda (1065 Nagymező utca 19. I/1.), valamint Dr. Salánki Tímea jogtanácsos által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek, a Berta, Rakvács és Társai Ügyvédi Iroda ügyintéző: Dr. Rakvács Péter ügyvéd) által képviselt I.rendű alperes neve (I. rendű alperes címe) I. rendű, a Dr. Horváth István ügyvéd (fél címe 3) által képviselt II. rendű alperes neve. (II.rendű alperes címe) II. rendű alperes ellen - mely perbe az I.r. alperes pernyertessége érdekében a Jádi Németh Ügyvédi Iroda helyettes ügyintéző: Dr. Tigelmann Ágnes ügyvéd által képviselt Alperesi beavatkozó. (alperesi beavatkozó címe a felperes pernyertessége érdekében a Csuka Ügyvédi Iroda ügyintéző: Dr. Csuka Péter ügyvéd) által képviselt felperesi beavatkozó neve (felperesi beavatkozó címe) felperesi beavatkozó beavatkozott- kártérítés megfizetése iránt indult perében a Fővárosi Bíróság (2012. január 1-jétől Fővárosi Törvényszék) 2011. szeptember 22. napján kelt 9.G.40.915/2010/45. számú ítélete ellen a felperes által 46., 47., 48. és 54. sorszám alatt előterjesztett, míg az I.r. alperes által 52. sorszám alatt, az I.r. alperesi beavatkozó által 50. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán meghozta az alábbi

r é s z - é s k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és az I.r. alperessel szemben a keresetet teljes egészében elutasítja.

A másodfokú bíróság megállapítja, hogy a II.r. alperest a feszültségváltók tönkremenetelével kapcsolatos, és a hármaskörben keletkezett kárért teljes körű kártérítési felelősség terheli. Ebben a körben a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságot a kártérítés összegszerűsége tekintetében újabb tárgyalás tartására, újabb határozat hozatalára utasítja. A felperes ezt meghaladó, a II.r. alperessel szembeni kártérítési keresetét elutasító rendelkezést helybenhagyja.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének perköltség viselésével kapcsolatos rendelkezését mellőzi. Ehelyett kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen az I.r. alperesnek 7.500.000 (azaz hétmillió-ötszázezer) Ft + áfa ügyvédi munkadíjból és 21.500 (azaz huszonegyezer-öttszáz) Ft egyéb költségből, valamint 300.000 (azaz háromszázezer) Ft fellebbezési illetékből álló első- és másodfokú eljárási költséget, az I.r. alperesi beavatkozónak 15 napon belül 2.250.000 (kettőmillió-kétszázötvenezer) Ft + áfa ügyvédi munkadíjból, valamint 300.000 (azaz háromszázezer) Ft fellebbezési illetékből álló első- és másodfokú perköltséget.

A másodfokú bíróság a felperes fellebbezési eljárási költségét 2.500.000 (azaz kettőmillió-ötszázezer) Ft jogtanácsosi munkadíjban, és 900.000 (azaz kilencszázezer) Ft fellebbezési illetékben, a II.r. alperes fellebbezési eljárási költségét 2.500.000 (azaz kettőmillió-ötszázezer) Ft + áfa ügyvédi munkadíjban, a felperesi beavatkozó fellebbezési eljárási költségét 1.000.000 (azaz egymillió) Ft + áfa ügyvédi munkadíjban állapítja meg.

A másodfokú bíróság kötelezi az I.r. alperest, hogy 8 napon belül - leletezés terhe mellett - az elsőfokú bíróság iratainál rójon le 276.000 (azaz kettőszázhetvenhatezer) Ft fellebbezési illetéket.

A rész- és közbenső ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletében az I.r. alperest kötelezte a felperes javára 5.000.000.- Ft és ennek 2002. november 19-től járó kamatai megfizetésére, ezt meghaladóan a felperes keresetét mind az I.r., mind a II.r. alperessel szemben elutasította.

Kötelezte a bíróság a felperest az I.r. alperes javára 4.109.000.-Ft, az I.r. alperesi beavatkozó részére 1.250.000.-Ft, a II.r. alperes javára 4.805.060.-Ft perköltség megfizetésére, megállapította, hogy a felperes és az I.r. alperes ezt meghaladóan az általuk előlegezett szakértői díjból álló perköltséget saját maguk viselik.

Az elsőfokú bíróság ítéletének tényállásában megállapította, hogy a felperes tulajdonát képező épületben lévő un. nagyfelszíni kapcsoló-állomásból a ... út nyugati oldala felőli részen álló épületben található nagynyomású kapcsoló-állomásba helyezték át a felperes állomásának 10 kV-os betáplálási pontját. Erről a felperes részletes ütemtervet készített. Az áthelyezés szükségessé tette a nagynyomású kapcsolótér jobboldali 3. cellájának átépítését is - a ... elektromos Művek előírása szerinti fogyasztásmérést is szolgáló - mérő-tápcellává.

Ennek érdekében a felperes 2002. augusztus 16-án vállalkozási szerződést kötött a II.r. alperessel a perbeli munkák elvégzésére. Az elvégzendő munkák körét az ajánlati dokumentáció és a benyújtott ajánlat tartalmára utalással határozták meg. A II.r. alperes a megrendelő által jóváhagyandó tervek alapján az ajánlat szerinti kivitelezési munka elvégzésére volt köteles akként, hogy az anyagok beszerzése is a II.r. alperes feladata volt. A II.r. alperes a munkát legmagasabb, kifogástalan minőségben, a hatályos magyar szabványok szerint volt köteles elvégezni.

A II.r. alperes az elvállalt munka teljesítéséhez az I.r. alperesi beavatkozó által gyártott, az I.r. alperes által forgalmazott feszültségváltókat használta fel. A felhasznált feszültségváltók gyári minőségvizsgálatát (darabvizsgálatát) 2002.

március 1-jén végezte el, magyarországi megfelelőségi tanúsítvánnyal a termék nem rendelkezett.

A II.r. alperes a perbeli feszültségváltókat a 3. cellába beszerelte, védelmi készülék nélkül. A szerelés befejezésével a beépített feszültségváltók külön vizsgálatát nem végezték el. A próbaüzemhez a felperes erre feljogosított alkalmazottja 2002. november 18-án 11 óra 4 perckor az I.sz. betáplálás feszültség alá helyezését kérte telefonon az ELMŰ-től. Ekkor az I.sz. BETÁP 10 kV-os kábelén a feszültség megjelenését - a kapcsoló állomásában - a feszültség-kémlelővel a felperes alkalmazottja ellenőrizte, majd táblaműszerrel is ellenőrizték a feszültségváltó 100 V-os oldalán a feszültség jelenlétét. Ekkor a középső „B” fázisban ingadozó, majd letörő feszültséget mértek. Ezzel egy időben a 10 kV-os kapcsolótér felől zizegő hangokat hallottak. A táblaműszeren is feszültségletörés volt észlelhető. A felperes azonban nem kérte a az ELMŰ-től, hogy az I.sz. BETÁP megszakítóját kapcsolja ki. Emiatt a feszültségváltó műanyag szigetelése átütött, zárlat alakult ki. Ennek eredménye volt, hogy a védelmi automatika kikapcsolta a megszakítót.

A próbaüzem idejére a felperes nem kérte az ELMŰ-től a védelmi idő, illetve a zárlati áramérték minimálisra állítását, avagy a visszakapcsoló automatika bénítását, kiiktatását. Ezért a védelmi automatika egy perc elteltével automatikusan visszakapcsolt, ezzel feszültség alá helyezte ismét a kábelt. Az egy perccel korábbi zárlat miatt ionizált levegő és a szétrobbant feszültségváltó darabjai, illetve rátekerceselése a 10 kV-os kábel-végelzáró robbanásához vezetett. A feszültségváltókat közvetlenül a kábel végelzárójához szerelték fel. A zárlat több ezer fokos zárlati ívvel tüzet okozott, és ennek eredményeként jelentős károk keletkeztek az épületben a közép-feszültségű 10 kV-os kapcsoló-berendezés és az alatta lévő kábeltérben lévő kábelek kiégtek. A káreseményhez is vezető folyamat eredményeként beépített három feszültségváltóból csak a középső robbant fel, abból nem maradt épen egy darab sem. A másik kettőt csak hőhatás érte, azok megfogható módon megmaradtak. A megolvadt további két feszültségváltó nem semmisült meg, azonban a felperes azokat veszélyes hulladékként kezelte, és utóbb - még a jogvita elbírálása előtt - megsemmisítette.

Ezt követően már a tűzoltóság is szakértőt vett igénybe a tüzeset keletkezésének megállapítására, majd a perben is számos szakértő került kirendelésre, valamint a peres felek is álláspontjaikat szakértő közreműködésével terjesztették elő, illetve támasztották alá.

Elsőként 2002. december 5-én a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Közlekedés-mérnöki Kara adott szakértői véleményt, aki az áramszolgáltató számítógépes eseménynaplójában rögzített adatok alapján részletezte a káreseményhez vezető folyamatot. E szakértő is megállapította - de e körben valamennyi szakértői vélemény egybehangzó volt -, hogy a tűz észlelését, és a tűzoltóság helyszínre érkezését követően jelentős idő - mindegy 70 perc - telt el addig, amíg a biztonsági feltételeket megteremtő feszültségmentesítés

megtörtént, és a tűzoltóság a tűz oltását megkezdhette. E szakértői vélemény arra a következtetésre jutott, hogy a feszültségváltó felrobbanását nem a biztosító beépítésének hiánya, hanem közvetlenül maga a feszültségváltó műszaki hibája okozta. Tényként volt megállapítható, hogy a feszültségváltót minden nemű védelem, illetve áramkorlátozó elem, közbenső biztosító elem nélkül közvetlenül kötötték be. A biztosító elem magát a műszaki hibát nem, csak ennek egyes következményeit lett volna képes elhárítani. E szakvélemény szerint a tűz kiváltó oka a feszültségváltó műszaki hibája volt. A hibás alkatrész beazonosítható, ez a kapcsolótér 3. számú mezőben, a sárga fázisba beépített és meghatározott feszültségváltó volt. E szakvélemény azonban nem értékelte, hogy a kivitelezési munka a szabvány ajánlásainak megfelelő volt-e.

Az I.r. alperesi beavatkozó megbízásából ugyancsak szakértő bevonására került sor, e szakértő a feszültségváltó raktárban őrzött maradványainak vizsgálata eredményeként 2002. december 20-án adott véleményében azt rögzítette, hogy szerelési hiba (kettős földelés) okozta, idézte elő a káreseményt.

A II.r. alperes megbízásából ugyancsak szakértő járt el, részéről K. A. szakértő adott szakértői véleményt, aki ugyancsak elemezte a tűzesethez vezető folyamatokat, műszaki körülményeket. E szakértői vélemény ugyancsak a feszültségváltó hibáját rögzítette azzal, hogy az nem állapítható meg, hogy a feszültségváltó meghibásodása mechanikai sérülésből, vagy valamelyik szekunder-tekercs áramkörének zárlatából keletkezett-e. E szakértő a tűz kiváltó okát egyértelműen anyaghibára vezette vissza. Kizárhatónak tartotta az idegenkezűséget, valamint a szerelési munka hiányosságát, e körben mulasztást, gondatlanságot nem látott megállapíthatónak. Kifejtette, hogy a feszültségváltók egyedi darabvizsgálata nem zárja ki a rejtett hiba fennállását.

Ilyen előzmények után a felperes és a felperesi beavatkozó 2004. február 10-i kárlezáró jegyzőkönyvbe foglalt tartalommal megállapodott egymással, hogy a felperesi beavatkozó 135.000.000.-Ft kártérítést fizet a felperesnek a közöttük fennálló biztosítási szerződés alapján. Ezt a felperes teljes és végleges kártérítésként elfogadta a biztosítótársaságtól.

A felperes 2004. szeptember 7-én terjesztette elő kereseti kérelmét a bíróságon. Keresetét első ízben I.r. alperessel szemben a Ptk. 339.§-ára, a II.r. alperessel szemben hibás szerelésre alapította, majd a per későbbi szakában az I.r. alperes felelősségét a termékfelelősségről szóló törvényre alapította, változatlanul fenntartva a II.r. alperes szerelési hiba miatti kártérítési felelősségét.

A per utolsó szakában fenntartott kereseti kérelme jogalapjaként:

- 1 I.r. alperessel szemben elsődlegesen a Ptk. 339. §-ára, s csupán másodlagosan tartotta fenn a termékfelelősségről szóló 1993. évi X. törvény (továbbiakban: Tft.) 3. § (1) bekezdése, és a Tft. 6. §-a alapján fennálló felelősségére alapított kártérítési igényét;

- 2 II.r. alperessel szemben - a Ptk. 305. §-ára hivatkozva - változatlanul hibás teljesítésre alapítva érvényesítette kártérítési igényét, bár a Ptk. 310. §-ára történő hivatkozása elmaradt.

Összagszerűségében a felperes a fenntartott kereseti kérelmében 132.060 .671.-Ft kár és ennek - a kereseti kérelmében részletezett részösszegek utáni - késedelmi kamatai megfizetésére kérte kötelezni alpereseket egyetemlegesen. Az egyetemlegességet a Ptk. 344. § (1) bekezdésére alapította.

Az érvényesített kereseti kérelmének összegét akként határozta meg, hogy a teljes kárát 387.673.613.-Ft-ban jelölte meg, amely a leégett gépház újjáépítésének költségét is magában foglalta. Ebből levonta a biztosító által térített összeget. Ezt meghaladóan a felperest terhelő 1.000.000.-Ft-os önrészt érvényesítette kártérítésként, valamint az új gépház, illetve az új beruházások értékét, amelynek összegét 86.800.000.-Ft-ban jelölte meg. A biztosító által térített összeget - valamint ez utóbbi összegeket - levonta a teljes kárösszegeből, továbbá figyelemmel volt az avultatásra is.

Emellett érvényesítette a károsult, illetve megsemmisült tárgyi eszközök nettó nyilvántartási és kárkori valós értéke közötti különbözetet, valamint azoknak a kisebb értékű fogyasztó eszközöknek az ellenértékét, amelyet a biztosító - biztosítottság hiányában - nem térített. Mindezen károk számítása mellett alakult ki a kereseti kérelmében megjelölt összagszerűségű kártérítési igénye.

Mindkét alperes a felperesi kereset elutasítását kérte.

Az I.r. alperes vitatta, hogy az általa szállított feszültségváltók anyaghibája okozta volna a káreseményt, s ugyanígy a II.r. alperes is vitatta, hogy szerelési hibát vétett volna, s mindkét alperes a fentebb már írtak szerint az általuk megbízott szakértői véleményre támasztotta alá álláspontját.

Ezen túlmenően pedig I.r. alperes hivatkozott arra is, hogy még abban az esetben is, ha megállapítható lenne a feszültségváltó hibája - a kár ilyen mérvű bekövetkezése - nem értékelhető terhére, mivel a szakértői véleményekben rögzített - és a már fentebb is hivatkozott - felperesi károsulti közrehatás is megállapítható volt. Ha ugyanis a károsult megfelelő munkaszervezéssel végzi tevékenységét, a tűz csupán pár percig égett volna, és azonnal intézkednie kellett volna a felperesnek a feszültség-betáplálás megszüntetéséről akkor, amikor a feszültség ellenőrzés rendellenes állapotot mutatott. Ez esetben minden további károsodás elkerülhető lett volna.

I.r. alperesi beavatkozó - csatlakozva az I.r. alperes részletes védekezéséhez - még azzal egészítette ki az I.r. alperesi álláspontot, hogy az I. r. alperessel szemben a termékfelelősségre vonatkozó törvény rendelkezései nem alkalmazhatók.

II.r. alperes a szerelési hibát, hiányosságot tagadva a feszültségváltó anyaghibájára vezette vissza a kár keletkezésének okát, s emellett a felperessel egyezően hivatkozott arra, hogy az I.r. alperes típusvizsgálati jegyzőkönyvvvel nem igazolta a perbeli feszültségváltók megfelelőségét, ennek hiányában pedig nem zárható ki az I. r. alperesi érdekkörbe eső gyári hiba. Vitatta a szakértői véleményekben a II.r. alperes terhére értékelt, az üzembe helyezés során elkövetett mulasztásokat.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét csupán kisebb részben az I.r. alperessel szemben tartotta megalapozottnak, ezt meghaladóan alaptalannak találta.

Az elsőfokú bíróság ítélete alapjául értékelte a per előtti, valamint a per során kirendelt szakértői véleményeket, illetve a szakértői testület, valamint a felülvélemény megállapításait, valamint a kihallgatott tanúk vallomását. Részletezte ítéletében az egyes szakértők részben egymásnak is ellentmondó megállapításait, amely szakértői vélemények részben az I.r. alperes felelősségét, részben a II. r. alperes mulasztását, de a felperes felelősségét is a káresemény bekövetkeztében megállapították.

E szakértői vélemények egybehangzó részei figyelembevételével, valamint mindezeket összevetve az okiratok tartalmával az elsőfokú bíróság álláspontja az volt, hogy az I.r. alperesi beavatkozó által gyártott, és az I.r. alperes által szállított, valamint a II.r. alperes által beépített termék nem nyújtotta azt a biztonságot, amelyet a rendeltetése és az ésszerűen várható használata alapján is a felhasználó a terméktől általában elvárhatott.

A termékfelelősségi törvény 6. §-ára utalással, bizonyítottnak látta a termék hibáját, ennek alapján pedig a Tft. 3. § (2) bekezdése alapján az I.r. alperes felelősségét megállapíthatónak látta.

A szakértői véleményekre utalással azt megállapítani nem lehetett, hogy a terméken kívül álló okból indult el a károsodási folyamat, amely a káreseményhez vezetett. Az I.r. alperes pedig nem mentette ki magát azzal, hogy bizonyította volna azt, hogy a termékben megmutatkozó rendellenes oka csak később keletkezett. A szakértői vélemények együttes, és összességükben való értékelése alapján sem volt megállapítható a II.r. alperes felelőssége, vagyis az, hogy a II.r. alperes hibásan teljesített volna, és ezzel okozati összefüggésben keletkezett volna részben, vagy egészben a károsodás.

Utalt az elsőfokú bíróság arra is, hogy a bizonyítást akadályozta az, hogy a tűz forrásának tekinthető eszköz teljes egészében megsemmisült.

Az elsőfokú bíróság álláspontja az volt, hogy a szakértői véleményekben rögzített, s a II.r. alperes terhére írt mulasztások, illetve kötelezettségek nem voltak bizonyíthatóan oksági összefüggésben a felperest ért károsodással. Utalt ezzel összefüggésben az elsőfokú bíróság a Ptk. 407/A. § (2) bekezdésére, mely szerint a

próbaüzem előtt kell meggyőződni arról, hogy a berendezés a próbaüzemre alkalmas-e. A próbaüzemhez szükséges energiát, valamint különleges műszereket a megrendelőnek kellett biztosítania a Ptk. 407/A. § (4) bekezdése alapján.

Valamennyi szakértő egybehangzó nyilatkozata az volt, hogy a ténylegesen bekövetkező károsodáshoz az automatika visszakapcsolása vezetett, ez húzott olyan ívet, amely begyújtotta a kábeleket, és kábelfejét. Ez pedig nem a szolgáltatás hibájára vezethető vissza.

Ugyancsak a szakértői vélemények alapján az elsőfokú bíróság azt is megállapította, hogy az I.r. alperes által szolgáltatott termék hibája, önmagában mintegy 4-5 millió Ft-os kárt okozhatott volna, részben a feszültségváltó, részben a 3. cella károsodásával, a további károk - amelyek végső soron a tüzet okozták - megelőzhetők, elkerülhetők lettek volna, amennyiben a felperes a próbaüzem, illetve a kárelhárítás során elvárható módon járt volna el, és kellően intézkedik az áramtalanítás érdekében. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság megállapítása az volt, hogy az I.r. alperes felelőssége a termékfelelősségről szóló törvény alapján megállapítható, azonban csak azért a kárért tartozik felelősséggel, amely kár bekövetkezése oksági összefüggésben áll a termék hibájával, s nem kell megtérítenie azt a kárt, amelyet a károsult felróható közrehatásából származott.

A károsult terhére esik ugyanis mindazok tevékenysége vagy mulasztása, akiknek a magatartásáért felelős. E körben értékelte, hogy ha a felperes a perbeli feszültségváltó rendellenes működésének észlelésekor azonnal intézkedik az áramszolgáltatás beszüntetése érdekében, a meghibásodott műszer közvetlen közelében bekövetkező károsodáson túl, további kár nem állt volna elő.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a szakértői nyilatkozatokra figyelemmel az I.r. alperes kártérítési felelősségét 5.000.000.-Ft-ban állapította meg, ezt meghaladó kárt a károsult - felróható közrehatása folytán - maga viseli. Erre tekintettel rendelkezett a fentebb írtak szerint.

A Pp. 81. § (1) bekezdése alapján a pervesztesség-pernyertesség arányában rendelkezett a perköltség felől, figyelembe véve a felek által előlegezett szakértői költségeket is.

Az ítélet ellen a felperes, az I.r. alperes, és az I.r. alperesi beavatkozó élt fellebbezéssel.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását, és az alperesek keresete szerinti marasztalását kérte.

Fellebbezésében a II.r. alperessel szemben mindenképp, a II.r. alperesnek Ptk. 305.§ (1), (2), (3) bekezdése alapján fennálló szavatossági felelősségére hivatkozott. Ezzel összefüggésben a perben kirendelt szakértői véleményeket hívta fel, amelyek egyrészt a II.r. alperes hibás teljesítését megállapították, másrészt

megállapították azokat a mulasztásokat - szerelői ellenőrzési jegyzőkönyv hiánya, az érintésvédelmi jegyzőkönyv hiánya, a szabványnak megfelelő feszültségpróba elvégzésének hiánya -, amelyek a II.r. alperes terhére esnek, s amennyiben a II.r. alperes a rá irányadó szabványnak megfelelő ellenőrzéseket elvégzi, a feszültségváltók esetleges gyári hibája, de a szerelési hiba is megmutatkozott volna. Mindezeket a körülményeket az elsőfokú bíróság nem értékelte kellő súllyal. Indokolási kötelezettség hiányára is hivatkozott, mivel álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem indokolta meg kellően, hogy a szakértői vélemények közül, miért csak az egyik félre nézve terhelő megállapításokat fogadta el.

I.r. alperes felelősségével összefüggésben: az elsőfokú ítéletnek a termékfelelősségre alapított I.r. alperes felelősségével kapcsolatos ítéleti megállapításaival egyetértett. Ezen túl változatlanul hivatkozott fellebbezésében is az elsőfokú eljárás során mindvégig fenntartott azon álláspontjára, hogy az I.r. alperes a típusvizsgálati jegyzőkönyvet az általa forgalmazott termékhez nem tudta becsatolni, és ezzel nem tudta kimenteni magát az I.r. alperes, hogy a termék a forgalomba hozatal idején hibátlan volt, és a hiba oka később keletkezett.

Erre tekintettel fenntartotta azon álláspontját, hogy mind az I.r. mind pedig a II.r. alperes felelőssége megállapítható a bekövetkezett káreseményért.

Vitatta azon első bírói, és alperesi álláspontokat, hogy a robbanás miatt a felperest is terheli felelősség. E körben arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a szakértői véleményeket nem kellő mértékben vette figyelembe. Különösen a helyszínen tartózkodó, a tűzoltóság felkérésére készített BME- Közlekedési Mérnöki Kara szakvéleményét hagyta figyelmen kívül az elsőfokú bíróság. Álláspontja szerint e szakértői vélemény a leghitelesebb, érdektelen, hisz a helyszínen jelen voltak, és az ott látottakból vonták le következtetéseiket. E szakértői vélemény szerint pedig a felperes eljárása a feszültség rákapcsolásakor szakszerű volt, a szükséges ellenőrzéseket elvégezte. E szakértői véleményre utalva a felperes hivatkozott arra, hogy kb. 1 perc állt rendelkezésre - az automatika visszakapcsolásáig -, a kapcsolótér biztonságos elhagyására. A lekapcsolás kezdeményezése és az eredményes végrehajtása szóba sem jöhetett emiatt, mivel az ELMŰ végezte a feszültség rákapcsolását a kábel másik végén.

A felperes alkalmazottai néhány perc elteltével a füst eloszlása után visszamentek a kapcsolótérbe, ahol észlelték a feszültségváltó szétnyílását, azonban tűzre utaló jel nem volt. Az információs kábel pedig - valószínű sérülés folytán - téves jelzéseket küldött, és csak az üzemmeneti jelzésproblémák vizsgálata közben érkezett a jelzés, hogy a pincében tűz van, ez azonban akkor már megakadályozhatatlan folyamat volt.

A szakvélemény is rögzítette, hogy nem vált egyértelművé, hogy a kapcsolótérben keletkezett hibajelenség egyben tüzet is okozott. Ezért álláspontja szerint nem róható a terhére az, hogy nem azonosították azonnal az egy szinttel lejjebb keletkezett tüzet.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság lényegében azt rótta a felperes terhére, hogy a rendelkezésére álló egy perc alatt nem az áramszolgáltatás lekapcsolását kezdeményezte, hanem a jelenlévők testi épségének megóvását helyezte előtérbe.

Az I.r. alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását, és elsődlegesen a felperesi kereset teljes egészében történő elutasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak új eljárásra, és újabb határozat hozatalára történő utasítását kérte.

Fellebbezésében mindenek előtt az elsőfokú bíróság által megállapított jogalapot és annak alapján az elsőfokú bíróság által az I.r. alperes terhére rótt, a felelősségét megalapozó tényeket vitatta. E körben hivatkozott arra, hogy a termékfelelősségről szóló törvény értelmében elsősorban a felperesnek kellett volna bizonyítania a termék hibáját, majd ezt követően terhelne az I.r. alperest a bizonyítási kötelezettség, amely a kártérítési felelőssége alóli mentesülését eredményezné.

Az I.r. alperesi álláspont, hogy a felperes e jogszabály alapján fennálló bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, mert az elsőfokú bíróság részletesen elemezte az egyes szakértői vélemények megállapításait, azokból azonban téves következtetést vont le, mert a szakértői vélemények alapján a feszültségváltó meghibásodását kiváltó okot kétséget kizáróan a szakértői vélemények nem bizonyították, mivel valamennyi szakértő megállapította, hogy a meghibásodás oka lehetett rossz kötés is. Csupán elviekben nem zárták ki a termék gyári hibáját. A teljes körű kár bekövetkezését pedig nem is a feszültségváltó meghibásodása - függetlenül a hibát kiváltó októl - eredményezte, hanem - valamennyi szakértői vélemény e körben is egyező volt -, hogy a tényleges és teljes károsodáshoz a visszakapcsolás vezetett, mert ez húzott olyan ívet, amely begyújtotta a kábeleket és kábelfejeiket, s a kábelek, mint gyújtózsínor vezették át a tüzet az alsóbb szintre. A feszültségváltó felrobbanása már csupán következmény, amely valamely korábbi meghibásodásra vezethető vissza. Ez az ok azonban kétséget kizáróan nem nyert bizonyítást.

Vitatta, hogy a típusvizsgálati jegyzőkönyv hiánya a terhére róható, és ez a keletkezett kárral okozati összefüggésben lenne. E körben az elsőfokú eljárás során már kifejtett álláspontját fenntartotta, hangsúlyozva, hogy a típusvizsgálati jegyzőkönyv megléte sem bizonyította volna sem az egyedi darabok hibáját, sem annak hibátlan voltát. Erre kizárólag a darabvizsgálat szolgál, amelyről készült jegyzőkönyveket a periratokhoz csatolta. Azok alapján pedig megállapítható volt, hogy az általa szállított feszültségváltók nem voltak gyári hibásak.

Az összecszerűség körében pedig kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság e körben bizonyítást nem folytatott le, csupán a perben kirendelt szakértő becslésen alapuló nyilatkozatára alapozta ítéletét. Ugyanakkor azt sem indokolta meg, hogy a szakértő által is meghatározott 4-5 millió forintos kárösszegeből miért az 5 millió forintot látta

terhére megállapíthatónak. Álláspontja az volt, hogy az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének nem tett eleget sem a szakértői vélemények értékelésekor - hogy mely szakértő melyik megállapítását fogadta el, illetve mellőzte -, illetve a marasztalásösszszerűségét sem indokolta.

Az I.r. alperesi beavatkozó, fellebbezésében ugyancsak az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását és a felperesi keresetnek az I.r. alperessel szembeni elutasítását kérte. Fellebbezésében kifejtett álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen alkalmazta az I.r. alperes felelősségének megállapításával összefüggésben a termékfelelősségről szóló jogszabályt, és nem is indokolta meg az elsőfokú bíróság, hogy az I.r. alperesi beavatkozó által az elsőfokú eljárás során előterjesztett előkészítő iratában hivatkozott, a kártérítési felelősség általános szabályát miért nem látta alkalmazhatónak.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat sem értékelte megfelelően, mivel sem a jogalap, sem az összecszerűség körében nem volt olyan bizonyíték, amely az I.r. alperes felelősségét kétséget kizáróan alátámasztotta volna. Az elsőfokú bíróság ugyanis nem indokolta meg kellőképpen, hogy mely bizonyíték alapján jutott arra az álláspontra, hogy a perbeli termék hibás volt, és ez okozta az I.r. alperes terhére rótt kárt. Az ítéletben részletezett szakértői vélemények alapján az elsőfokú bíróságnak éppen az ellenkező következtetésre kellett volna jutnia, mivel a termék konkrét hibáját egyetlen egy szakértői vélemény sem jelölte meg, ugyanis azt csak a feszültségváltó megvizsgálásával lehetett volna megállapítani, az azonban megsemmisült, a megmaradó részeket pedig a felperes semmisítette meg.

A felperes által hivatkozott típusvizsgálati jegyzőkönyv hiányával kapcsolatban pedig az I.r. alperes fellebbezésében kifejtettekkel azonos álláspontját ismételte meg. S ugyancsak egyező volt álláspontja az I.r. alperes fellebbezésében kifejtettekkel kapcsolatban abban a körben is, hogy az elsőfokú bíróságnak a felperes keresetét el kellett volna utasítania, mivel a felperes, az őt terhelő bizonyítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni, ezt pedig a felperes terhén kell értékelni.

Összecszerűségében az I.r. beavatkozó is sérelmezte az elsőfokú bíróság ítéletét. Erre vonatkozóan az elsőfokú bíróság semmilyen bizonyítást nem folytatott le, csupán az egyik szakértő tárgyaláson tett, becslésen alapuló nyilatkozata alapján állapította meg az I.r. alperest terhelő kártérítés összegét, de annak indokát nem adta, hogy e becslést miért fogadta el.

A II.r. alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyására irányult, mivel az elsőfokú bíróság mind a per előtt, mind a per során beszerzett több szakértői vélemény együttes értékelése alapján helytállóan állapította meg, hogy a feszültségváltók hibája okozta a perbeli károsodást.

Az I.r. alperes, és I .r. alperesi beavatkozó fellebbezése alapos, a felperesi fellebbezés csupán kisebb részben alapos, nagyobb részben alaptalan az alábbiak szerint:

Az elsőfokú bíróság a tényállás teljes körű felderítéséhez széles körben folytatott le bizonyítási eljárást. A bizonyítási eljárás eredményeként a tényállást helyesen állapította meg, azonban az abból levont jogi következtetése részben téves volt, ezért ítélete sem volt teljes egészében megalapozott az alábbiak szerint:

A másodfokú bíróság mind a felperesi, mind pedig az I.r. alperesi és I.r. alperesi beavatkozó fellebbezése kapcsán az elsőfokú bíróság által helyesen megállapított tényállásból az alábbiakat emeli ki:

Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság - s ez a felek között sem volt vitás -, hogy a felperes a II.r. alperessel kötött 2002. augusztus 16-án vállalkozási szerződést a perbeli munkák elvégzésére. A vállalkozási szerződés értelmében a II.r. alperes feladata volt az ajánlati dokumentációban foglalt feladat elvégzéséhez kapcsolódó tervezési feladatok, a jóváhagyott tervek alapján az ajánlat szerinti kivitelezési munkák elvégzése a szükséges gépek, eszközök, anyagok beszerzésével együtt, továbbá az üzemi próbák elvégzése, és az átadási dokumentáció elkészítése (Szerz. III. pont.). A II.r. alperes a munkát köteles volt kifogástalan minőségben elvégezni, az összes vonatkozó hatályos Magyar Szabványnak és előírásnak is megfelelően a munkavégzés teljes időtartama alatt [Szerz. VIII. e) pont].

A lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként az volt megállapítható, hogy a szerződésben foglaltak ellenére - s ezt a felperes a perben vitássá sem tette - a tervezési munkákat nem a II.r. alperes, hanem a felperes készítette el, azonban a szerződés további műszaki tartalma nem változott. Ennek értelmében pedig a II.r. alperes feladata volt a kivitelezéshez szükséges gépek, eszközök, anyagok beszerzése, és a kivitelezési munkák elvégzése. Az sem volt vitás a felek között, hogy e feladat teljesítése érdekében a II.r. alperes az I.r. alperestől vásárolta meg a munka teljesítéséhez szükséges, az I.r. alperesi beavatkozó által gyártott, de az I.r. alperes által fogalmazott feszültségváltókat.

A II.r. alperes által a perbeli feszültségváltóknak a 3. cellába történő beszerelését követően - 2002. november 18-án - a felperes erre feljogosított alkalmazottja, valamint a II.r. alperes - az ELMŰ közreműködésével - a 3. cella (helyesen) üzemi próbáját végezte el.

A Villamosmű Műszaki-Biztonsági Követelményei Szabályzat hatálybalépéséről szóló 8/2001.(III.30) GM rendelet mellékletében foglalt fogalom-meghatározások szerint ugyanis különbséget kell tenni a próbaüzem, illetve az üzemi próba között. A melléklet 2.36 pontja értelmében: próbaüzem: az üzemállapot, amikor az üzembe helyezés során vagy karbantartást követően a villamos berendezéseket vagy azok

önállóan üzemeltethető részeit előre meghatározott próbaüzemi program alapján üzemeltetik. A próbaüzem annak igazolására szolgál, hogy a létesítmény berendezései külön-külön és együttesen is megfelelnek a szerződésben kikötött feltételek szerinti folyamatos és rendeltetésszerű üzemeltetés követelményeinek. A 2.49 pont szerint: üzemi próba : az első üzembe helyezést megelőző, vagy az üzemben volt berendezéseken később szükségessé váló olyan műveletek, amelyek a berendezések részleges vagy teljes üzembevitelével járnak, de nem céljuk a berendezésnek vagy berendezésrésznek a termelési célú üzembevitelére, hanem csupán azok kipróbálása.

Perbeli esetben pedig ez történt, hiszen a 3 cella felújítása körében a feszültségváltók beépítését követően a berendezésnek nem a termelési célú üzembe vétele történt meg, hanem csupán annak kipróbálása. Ez azonban nem változtat azon a tényen, hogy az üzemi próba során a felperes erre feljogosított alkalmazottja az EIMŰ-től az I. sz. betáplálás feszültség alá helyezését kérte, s az I. sz. BETÁP 10 kV-os kábelén a feszültség megjelenését követően feszültségingadozás keletkezett, majd pedig letörő feszültséget mértek. Ezzel egyidőben a 10 kV-os kapcsolótér felől zizegő hangokat hallottak, a felperes azonban nem kérte az ELMŰ-től, hogy az I.sz. BETÁP megszakítóját kapcsolja ki. Ennek következményeként zárlat alakult ki, ezért a védelmi automatika kikapcsolta a megszakítót. A védelmi automatika azonban egy perc elteltével automatikusan visszakapcsolt, ezzel ismét feszültség alá helyezte a kábelt. Ennek eredményeként pedig a feszültségváltó szétrobbant, a zárlat több ezer fokos zárlati ívvel tüzet okozott, s emiatt jelentős károk keletkeztek az épületben a közép-feszültségű 10 kV-os kapcsoló-berendezés és az alatta lévő kábeltérben lévő kábelek kiégtek.

A tűz keletkezése folytán pedig a felperest kár érte. A felperest ér kár egy részét a felperesi beavatkozó - a közöttük létrejött biztosítási szerződés alapján - térítette 135.000.000 Ft összegben. A felperes a jelen perben a biztosító által nem térített kárigényét érvényesítette mind az I. rendű, mind pedig a II.r. alperessel szemben.

Az elsőfokú bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként - különös tekintettel a beszerzett szakértői vélemények egybehangzó részei figyelembe vételével - a bekövetkezett kárért kisebb részben az I.r. alperes kártérítési felelősségét állapította meg.

Az elsőfokú bíróság az I.r. alperes kártérítési felelősségét a termékfelelősségről szóló 1993. évi X. törvény 6. §-ára utalással, a 3. § (2) bekezdése alapján látta megállapíthatónak. A hivatkozott törvény 3.§ (2) bekezdése szerint: import termék esetén e törvénynek a gyártóra vonatkozó rendelkezéseit az importálóra is megfelelően alkalmazni kell. Ez a szabály nem érinti az importálónak a gyártóval szemben érvényesíthető igényét. A 6.§ pedig akként rendelkezik, hogy a kárt, a termék hibáját és a kettő közötti okozati összefüggést a károsult köteles bizonyítani.

Az nem volt vitás, hogy az I.r. alperes volt a belföldi forgalmazója az I.r. alperes által gyártott perbeli feszültségváltóknak. Az elsőfokú bíróság a beszerzett szakértői vélemények egybehangzó véleményének figyelembe vételével bizonyítottanak találta, hogy a perbeli tüzeset kiváltó oka a feszültségváltók gyári hibája volt. Erre tekintettel állapította meg az I.r. alperes részbeni kárfelelősségét.

Az elsőfokú bíróság ezen jogi álláspontja téves. A perbeli esetben ugyanis az általa hivatkozott termékfelelősségről szóló 1993. évi X. törvény rendelkezései nem alkalmazhatók. Bár az elsőfokú bíróság jogszabályi hivatkozása helytálló volt, ugyanakkor az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a törvény alkalmazása szempontjából a kár fogalmát. A 2002. novemberében hatályos 1. § (4) bekezdés a) és b) pontja szerint: e törvény alkalmazásában a kár: valakinek a halála, testi sérülése vagy egészségkárosodása folytán bekövetkezett vagyoni és nem vagyoni kár, illetve a hibás termék által más dologban okozott 10.000 Ft-nál nagyobb összegű kár, ha az a más dolog szokásos rendeltetése szerint magánhasználat vagy magánfogyasztás tárgya, és azt a károsult is rendszerint ilyen célra használta.

Perbeli esetben a felperes által megrendelt, és a II.r. alperes által kivitelezett felújítási munkák során a felperesi alállomás 10 kV-os betáplálási pontjának áthelyezése, és az ennek kapcsán felhasznált feszültségváltók beépítése nem tekinthető magánhasználat, vagy magánfogyasztás tárgyának, hanem ezen kapcsoló berendezések kifejezetten egyedi, a felperes feladatai ellátásához szükséges berendezések voltak. Ezt támasztja alá a törvény e szakaszához fűzött miniszteri indoklás is, mely szerint a kár fogalmának meghatározása tekintetében a javaslat eltér a Polgár i Törvénykönyvtől. A javaslat csak a halál, testi sérülés vagy egészségkárosodás folytán bekövetkezett vagyoni és nem vagyoni károk esetében ad lehetőséget a Ptk. szerinti teljes kártérítésre.

Az egyéb vagyoni károk megtérítése körében a kompenzáció azonban szűkebb, mivel egyrészt csak a hibás termék által más dologban okozott károk (a felmerült károk) szolgálnak a kártérítés alapjául; így az elmaradt vagyoni előny, továbbá a vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges költségek azonban nem.

Másrészt e károsodott dolognak olyannak kell lennie, amelyet szokásos rendeltetése szerint magáncélokra használnak vagy fogyasztanak, ugyanakkor a tárgyat a károsult rendszerint ténylegesen magáncélra használta. Így ha a dolgot ipari vagy szakmai célra szerezték be, vagy e körben használták, a javaslat alapján kártérítést az „ipari” károsultak nem kaphatnak, ellenben részükre is teljes kártérítés jár a személyi károkért. A károsult fogalma itt a tényleges fogyasztóra korlátozódik. A károsultnak, illetve a kárt szenvedett dolognak a „magánjellegét” mind objektív, mind szubjektív alapon vizsgálni kell.

A fentebb írtakból következik, hogy az I.r. alperes kártérítési felelőssége az elsőfokú bíróság által megállapított termékfelelősségről szóló törvény alapján nem állapítható meg.

A felperes azonban az I.r. alperessel szemben előterjesztett kártérítés iránti kereseti kérelmét elsődlegesen a Ptk. 339. §-ára alapította, s csupán másodlagosan hivatkozott az I.r. alperesnek a termékfelelősségről szóló törvény alapján fennálló felelősségére. A felperes - a fentebb már írtak szerint - a II.r. alperessel kötött vállalkozási szerződést a perbeli munkák kivitelezésére, amelynek körében a II.r. alperes kötelezettsége volt a munkavégzéshez szükséges gépek, eszközök, és berendezési tárgyak beszerzése. Vagyis jogviszony a felperes és a II.r. alperes között jött létre. Ennek alapján hibás teljesítés miatt, vagy a hibás teljesítésből eredő kár megtérítése iránt a felperes kizárólag a II.r. alperessel szemben érvényesíthet kártérítési igényt.

E jogviszony léte azonban nem zárja ki azt, hogy a felperes közvetlenül, a szerződésen kívüli károkozás szabályai szerint a Ptk. 339. §-a alapján érvényesítsen kártérítési igényt azzal szemben, aki a II.r. alperes által beépített anyagot szolgáltatott, vagyis jelen esetben az I.r. alperessel szemben, ha a kárt az anyag hibája okozta, vagyis ha az I.r. alperes által forgalmazott feszültségváltók hibája volt a tűz, és ennek folytán bekövetkezett kár okozója. E körben azonban a felperesen volt a bizonyítási teher.

A másodfokú bíróság álláspontja - szemben az elsőfokú bíróság megállapításával - az volt, hogy a felperes e bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget. A lefolytatott bizonyítási eljárás adatai, a perben beszerzett számos szakértői vélemény - részben egymással ellentétes - megállapításai alapján ugyanis kétséget kizáróan az nem volt megállapítható, hogy az I.r. alperes által szolgáltatott feszültségváltók hibája volt a keletkezett tűz kiváltó oka.

Kétségtelenül a tűz keletkezésének okát megnehezítette az, hogy a 3. cellába beépített középső feszültségváltó felrobbant, a másik két feszültségváltó ugyan megolvadt, de nem semmisült meg, azonban a felperes azokat veszélyes hulladékként kezelte és utóbb - még a jogvita el bírálása előtt - megsemmisítette. Ezért valamennyi szakértő csupán a tűzoltóság okirataiból, a tanúk vallomásából levezethető tűz lefolyásának folyamatából következtetett vissza a tűz kiváltó okára. Ennek volt a következménye, hogy a periratokhoz csatolt magánszakértői vélemények, illetve a perben kirendelt szakértői vélemények részben eltérő okra vezették vissza a tűz keletkezését.

Így az elsőként véleményt adó - a tűzoltó hatóság kirendelése alapján eljáró - Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Közlekedésmérnöki Kara által 2002. december 5-én kelt szakértői vélemény azt állapította meg, hogy a feszültségváltó felrobbanását nem a biztosító beépítésének a hiánya, hanem közvetlenül maga a feszültségváltó műszaki hibája okozta (26. sorsz.). Ezzel

szemben állt az I.r. alperesi beavatkozó által beszerzett, Becker Eberhard okleveles mérnök - aki a tüzesetet követően 2002. december 9-én a leszállított feszültségváltók raktárban őrzött maradványait is még meg tudta vizsgálni - arra következtetésre jutott, hogy a perbeli váltótípus robbanásszerű sérülése műszaki szempontból csak akkor lehetséges, ha a gyors felhevülés a gyantablokkon belül történik. Ilyesfajta felhevülés akkor adott, ha a szekundertekercsek egyike kétszeresen földelt. Vagyis végső soron szerelési hibára vezette vissza a feszültségváltó felrobbanását, és annak eredményeként keletkező tűz okát.

Ugyanakkor ezzel ellentétes véleményt adott a II.r. alperes megbízásából, K. A. villamosbiztonságtechnikai szakértő, aki szakvéleményében a tűz kiváltó okaként egyértelműen a középső fázis feszültségváltójának átütését, a feszültségváltó anyaghibáját jelölte meg.

A felperes által első ízben csatolt a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Villamosenergetika Tanszéke által 2003. január 30-án készített szakértői vélemény a tűz keletkezésének okai felsorolásánál mindenekelőtt rögzítette, hogy a zárlat helyének és közvetlen okának megállapítására csak többé-kevésbé valószínűsíthető feltételezéseik vannak, mert a tárgyi bizonyítékok - a cellában lévő szerelvények és készülékek - a tűz következtében túlnyomórészt megsemmisültek, illetve rendkívül nagy mértékben megsérültek. A tűz lehetséges okainak felsorolását követően a szakértő összefoglaló véleménye az volt, hogy a zárlatot igen nagy valószínűséggel az átszerelt cellában lévő középső feszültségváltó belső átütése okozta. Az átütés oka feltehetően a mérőváltó meghibásodása volt (...sz. ügy fizetési meghagyás melléklete).

A felperes által a per későbbi szakában megbízott, .V. V.Nagylaboratóriumok Kft. által adott szakértői vélemény - és az általa készített további szakértői vélemények is - elsősorban a feszültségváltók hibáját jelölte meg a tűz kiváltó okaként. Álláspontja az volt, hogy a meghibásodást csak a „B” fázisban lévő feszültségváltó primer tekercsének zárlata okozhatta, amely a melegedés következtében mintegy 7 perc alatt vezetett robbanáshoz. Vagyis e szakvélemény a tűz kiváltó okát végső soron anyaghibára vezette vissza. E körben döntő jelentőségűnek tulajdonította, hogy az I.r. alperes nem tudta csatolni a típusvizsgálati jegyzőkönyveket, s ennek hiányában pedig nem igazolható a termék megfelelősége. E szakértői vélemény a szerelési hibát nem látta megállapíthatónak (48/F/1., 51., 61.,71/F/1. sorsz.).

A perben elsőként kirendelt Müller István igazságügyi szakértő által 2006. augusztus 29-én kelt alapszakértői véleményében - de a kiegészítő szakértői véleményében is - a káresemény bekövetkezését elsősorban a II.r. alperes hibás teljesítésére vezette vissza (39. sorsz. alapszakvélemény, 51. sorsz. kieg. szakvélemény).

A perben beszerzett további, B. A. által 2008. augusztus 15-én adott szakértői véleményében mindenekelőtt ugyancsak rögzítette, hogy a feszültségváltó darabjai szétszóródtak, gyakorlatilag minden látható nyom megsemmisült, s emiatt az esetleges hibás bekötés nem volt ellenőrizhető közvetlenül a tűz eloltását követően sem. Megállapításait az eddigi szakértői véleményekhez hasonlóan a fellelhető tények és adatok vizsgálata, valamint eddigi, vonatkozó gyakorlati tapasztalatai birtokában tudta megtenni. Ennek alapján pedig végső megállapítása az volt, hogy a feszültségváltó robbanásszerű meghibásodása, eddigi vonatkozó gyakorlati tapasztalatai szerint akkor következik be, ha valamelyik szekunder tekercs zárlatba kerül. Véleménye az volt, hogy jelen esetben a „B” fázisban lévő feszültségváltó védelmi (relé)körének rövidre zárásából (kétszeres földelés) adódó intenzív felmelegedés vezetett a robbanásos meghibásodáshoz. Vagyis e szakértői vélemény ugyancsak a kivitelezési hibát valószínűsítette (68. sorsz.).

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Igazságügyi Műszaki Szakértői bizottsága által 2009. november 30-án készített szakértői vélemény - ugyancsak arra figyelemmel, hogy a feszültségváltó felrobbant, gyakorlatilag megsemmisült - arra az álláspontra helyezkedett, hogy tényként nem volt bizonyítható a feltételezhető anyaghiba, gyártási hiba (menetzárlat), külső eredetű túlfeszültség vagy bekötési hiba miatt bekövetkező zárlat és tűz. Ezért van szükség mindenkor a folyamatos ellenőrzés mellett végrehajtott próbaüzemre. Ugyanakkor szakvéleményében az I.r. alperes felelősségével kapcsolatban felvetette, hogy csupán a szokásos szabvány szerinti darabvizsgálati jegyzőkönyveit és az OMH hitelesítési bizonyítványát adta át a felperesnek, típusvizsgálati jegyzőkönyvet a per során nem csatolt. A II.r. alperes felelősségi körébe tartozóan sorolta fel, hogy bár a 3. sz. cella átalakítási munkálatait a tervrajzok alapján készítette el, de nem készített szerelői ellenőrzési jegyzőkönyvet, érintésvédelmi mérési jegyzőkönyvet és ezzel összefüggésben szabvány szerinti feszültségpróbát sem végzett a beépített feszültségváltókon (87. sorsz.). E szakértői vélemény tehát az I.r. alperes terhére a típusvizsgálati jegyzőkönyv hiányát értékelte, azt azonban tényként nem állapította meg, hogy az I.r. alperes által forgalmazott feszültségváltó anyaghibájára visszavezethető okból keletkezett a perbeli tüzeset.

A fentebb már kifejtettek szerint a felperesnek az I.r. alperessel szemben a termékfelelősségről szóló törvényben foglaltakra alapított kártérítési igénye nem volt megalapozott.

A Ptk. 339. §-a alapján pedig a kár bekövetkezését, az I.r. alperes jogellenes magatartását, valamint a kettő közötti okozati összefüggést a felperesnek kell bizonyítania. Amennyiben ezen bizonyítási kötelezettségének eleget tesz, az esetben terheli a bizonyítási kötelezettség az alperest abban a körben, amellyel a kártérítési felelősség alól kimentheti magát.

A fentebb részletezett - egymásnak részben ellentmondó - szakértői vélemények alapján pedig kétséget kizáró tényként nem volt megállapítható az, hogy a II.r.

alperes által beszerezett, az I.r. alperes által forgalmazott feszültségváltó anyaghibája volt a tűz kiváltó oka, s ebből eredően az I.r. alperest a bekövetkezett kárért - akár csak részben is - felelősség terhelné. Erre tekintettel a másodfokú bíróság az I.r. alperes kártérítési felelősségét nem látta megállapíthatónak.

A II.r. alperes kártérítési felelősségét azonban az elsőfokú bíróság megállapításával ellentétben - a másodfokú bíróság - kisebb részben megalapozottnak találta az alábbiak szerint:

A II.r. alperessel szemben a felperes a Ptk. 305. §-ára alapította keresetét, ezen az alapon érvényesített vele szemben kártérítési igényt. Ez utóbbi kártérítési igénye jogszabályi alapját nem jelölte meg, de nyilvánvalóan - figyelemmel arra, hogy a felperes a II.r. alperessel állt jogviszonyban - a felperes ezen kártérítési igénye csakis a Ptk. 310. §-ára alapított kártérítési igény lehet.

A kéresemény nem vitásan 2002. november 18-án következett be. A felperes fizetési meghagyással 2004. szeptember 7-én érvényesítette igényét, kártérítésként.

A Ptk. 305. §-ára alapított szavatossági igényét a Ptk. 308. § (1) bekezdése alapján a teljesítés időpontjától számított hat hónapos elévülési határidő alatt érvényesítheti. Perbeli esetben a II.r. alperes részéről még teljesítés nem történt, mivel nem történt meg az általa kivitelezett munkáknak a szerződés szerinti átadás-átvétele a felperes részére. Az előzőekben írtak szerint a II.r. alperes részéről csupán a 3. cella üzemi próbája történt meg, amelynek során a kéresemény bekövetkezett. Ezzel a részteljesítéssel kapcsolatos szavatossági igény érvényesítésére is azonban irányadó a hat hónapos, elévülési jellegű hat hónapos igényérvényesítési határidő. Ez pedig a felperes által 2004. szeptember 7-én érvényesített igényérvényesítésig már eltelt. A II.r. alperes azonban elévülési kifogást nem terjesztett elő.

Emellett azonban - a szavatossági igény érvényesítésétől függetlenül - a felperes a Ptk. 310. §-ára alapított kártérítési igényét az általános öt éves igényérvényesítési határidő alatt érvényesíthette, ezzel pedig a felperes nem késett el. Ezért a II.r. alperes szavatossági, és ezen alapuló kártérítési felelősségét a másodfokú bíróságnak érdemben vizsgálnia kellett.

A II.r. alperes szavatosságon alapuló felelőssége objektív. Ez alól csupán az akkor hatályos Ptk. 305.§ (3) bekezdésében szabályozottak szerint akkor mentesül, ha a jogosult a hibát a szerződéskötéskor ismerte. Erre pedig nem merült fel peradat. Ezért a II.r. alperest a hibás teljesítésért felelősséggel tartozik. A II.r. alperest pedig - figyelemmel arra, hogy a vállalkozási szerződés szerint a kivitelezéshez szükséges anyagokat, eszközöket, berendezéseket is ő volt köteles beszerezni - az általa beszerezett anyag hibájáért is terheli a szavatossági felelősség. A fentebb részletezett szakértői vélemények alapján pedig kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy a bekövetkezett kár egy része - a feszültségváltó felrobbanása, és ennek következtében a 3 cella kiégése - egyértelműen kivitelezési és/vagy anyaghibára

volt visszavezethető, ezért a II.r. alperes szavatossági felelőssége ebben a körben megállapítható.

Ugyanígy fennáll a II.r. alperes hibás teljesítésen alapuló kártérítési felelőssége az akkor hatályos Ptk. 310.§-a alapján is. E jogszabályi rendelkezés szerint ugyanis: szavatossági jogainak érvényesítésén kívül a jogosult a hibás teljesítésből eredő kárának megtérítését is követelheti, kivéve, ha a kötelezett bizonyítja, hogy a hibátlan teljesítés érdekében úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A hibás teljesítés ugyanis egyben megalapozza a hibás teljesítéssel okozott kár megtérítése iránti igényt is, amennyiben a kötelezett nem menti ki magát a felelősség alól. A hibás teljesítéssel okozott kár megtérítése iránti igényre a Ptk. 308. §-ában meghatározott határidők nem vonatkoznak, az ilyen igényt az általános elévülési időn belül lehet érvényesíteni az elévülésre vonatkozó általános szabályok szerint {Ptk. 324., 327. § (I. számú Polgári Gazdasági Elvi Döntés III. pont)}.

Az ilyen igény alaposságának természetesen az is feltétele, hogy a jogosult bizonyítsa a hibás teljesítéssel okozati összefüggésben keletkezett kárát. Ez pedig a fentebb kifejtettek szerint a szakértői véleményekkel bizonyított. A szakértői vélemények alapján ugyanis megállapítható volt, hogy a II.r. alperest a kivitelezés körében is terheli felelősség, mivel nem készített szerelői ellenőrzési jegyzőkönyvet, érintésvédelmi mérési jegyzőkönyvet, és ezzel összefüggésben a szabvány szerinti feszültségpróbát sem végezte el a beépített feszültségváltókon. Amennyiben ez utóbbi feladatokat a II.r. alperes elvégzi, úgy mind az esetleges gyári hiba, mind pedig az esetleges szerelési hiba kiderül (38. sorsz. szakvélemény 2.old.).

A másodfokú bíróság azonban a II.r. alperes felelősségét a bekövetkezett kárért csupán kisebb részben látta megállapíthatónak. Abban ugyanis valamennyi szakértői vélemény egyező álláspontot foglalt el, hogy a szerelési és/vagy anyaghibára visszavezethető károsodás legfeljebb a feszültségváltók tönkremenetelét és a 3 cella károsodását idézte volna elő. Ezért a II.r. alperes csak ezért a kárért tehető felelőssé. Az ezt meghaladó, a 3 cella kiégéséből eredő kárt nagyságrendekkel meghaladó kár bekövetkezése a felperesnek az üzembehelyezési eljárás során, illetve annak előkészítése során elkövetett mulasztásaival hozhatók okozati összefüggésbe. Ilyen mulasztás volt, hogy a felperes a próbaüzem (üzemi próba) forgatókönyvében nem készült a rendkívüli események bekövetkezésére és ennek kezelésére (87. sorsz. szakv. 16. old.). Ennek keretében sorolható, hogy nem volt un. „éles” kommunikációs kapcsolat a felperes és az ELMŰ között. A „zizegő, sistergő” hang észlelésekor ugyanis azonnali lekapcsolást kellett volna kérni az ELMŰ állomástól, s ez által megakadályozhatóvá vált volna, hogy az automatika visszakapcsoljon, amely végeredményben a kábeltéri tüzet okozta, ami a kapcsolóteremben lévő teljes villamos berendezést kiégette, valamint az épületben is károkat okozott. A felperes az üzem próbát idejére nem kérte az ELMŰ Rt-től sem a védelmi idő, sem a zárlati

érték minimálisra állítását, sem pedig a visszakapcsoló automatika bénítását (38. sorsz. szakv., 68. sorsz. szakv.). Mindezen intézkedések megtételével a felperest ért tetemes kár elkerülhető lett volna még abban az esetben is, ha a II.r. alperes hibás teljesítése miatt a 3 cella zárata, károsodása bekövetkezik. Ezért a felperes mulasztásával okozati összefüggésbe keletkezett kárért a II.r. alperes felelőssé nem tehető.

Erre tekintettel a másodfokú bíróság a Pp. 213. § (2) és (3) bekezdése alapján rész- és közbenső ítéletével a II.r. alperes teljes körű kártérítési felelősségét csupán a feszültségváltók tönkremenetelével kapcsolatban és a hármaskörben keletkezett kárért állapította meg. Az elsőfokú ítéletnek a felperes ezt meghaladó, a II.r. alperessel szembeni kártérítési keresetet elutasító rendelkezését pedig helybenhagyta.

Ugyanakkor figyelemmel arra, hogy az összecszerűség körében az elsőfokú bíróság lényegében bizonyítást nem folytatott le, a 3. körben bekövetkezett kár összegét - bár az I.r. alperes felelősségével összefüggésben csupán Bránát Antal szakértő tárgyaláson tett, becslésen alapuló nyilatkozatára alapította (81. tjkv.), ezért a másodfokú bíróság ebben a körben az elsőfokú bíróságot újabb tárgyalás tartására, és újabb határozat hozatalára utasította.

Az összecszerűség körében lefolytatandó bizonyítási eljárás során az elsőfokú bíróságnak mindenekelőtt tisztázni kell - erre irányuló bizonyítási indítvány esetén - szakértő bevonásával, hogy a 3. cella károsodásával, az ott beépített feszültségváltók tönkremenetelével kapcsolatban a felperest milyen összegű kár érte. Ezzel összefüggésben tisztázni kell a továbbiakban azt, hogy ezen kárra tekintettel a felperesi beavatkozó a felperes részére a közöttük fennálló biztosítási szerződés alapján fizetett-e kártérítést, s ha igen milyen összegben.

Ha és amennyiben a bizonyítási eljárás eredményeként az lesz megállapítható, hogy a biztosító erre a káreseményre tekintettel bármely összeget térített, a felperes a II.r. alperessel szemben nyilvánvalóan csak a meg nem térült (biztosító által nem térített) kárát érvényesítheti.

Erre tekintettel a másodfokú bíróság a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét az I.r. alperes vonatkozásában megváltoztatta, és az I.r. alperessel szemben a felperesi keresetet teljes egészében elutasította, a II.r. alperes kártérítési felelősségét a fentebb írt körben a Pp. 213. § (3) bekezdése alapján közbenső ítéletével megállapította, a felperesnek a II.r. alperessel szemben a feszültségváltók tönkremenetelével kapcsolatos és a hármaskörben keletkezett kárt meghaladó részében a keresetet elutasító rendelkezését ugyancsak a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Mivel a felperes keresete és fellebbezése az I.r. alperessel szemben teljes egészében alaptalan volt, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság perköltség

viselésére vonatkozó rendelkezését mellőzte, és ehelyett a felperest az I.r. alperes, valamint az I.r. alperesi beavatkozó javára a rendelkező részben írt perköltség megfizetésére kötelezte a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján.

A felperes, a felperesi beavatkozó, valamint a II.r. alperes fellebbezési eljárási költségét pedig csupán megállapította, annak végleges viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell érdemi határozatában rendelkeznie a Pp. 252. § (4) bekezdése alapján.

Budapest, 2012. március 21.

Dr. Pestovics Ilona s.k.
a tanács elnöke

Ráczné dr. Gohér Angyalka s.k.
előadó bíró

Dr. Mohácsy Zsuzsanna s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő